ที่ นศ ๐๐๒๓.๓/ว ๒๗๕

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดนครศรีธรรมราช
ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การคัดเลือก/ประกวดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

เรียน ท้องถิ่นอำเภอทุกอำเภอ และ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือระบบการรับรองวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices Accreditation System)
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชแจ้งว่า ได้ดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่จังหวัด ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โดยกำหนดกิจกรรมการคัดเลือก/ประกวดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) ในทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัด ส่งผลงานได้ ๒ ประเภท คือ การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (ผู้บริหาร) และประเภทการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัย (ครูผู้สอน) เพื่อส่งเข้าคัดเลือกระดับจังหวัด ผลงานที่ได้รับการคัดเลือกจะได้รับโล่และเงินรางวัล ประเภทละ ๓ รางวัล และผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะส่งเข้าคัดเลือกในระดับภาค

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงขอประชาสัมพันธ์การคัดเลือก/ประกวด มาเพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดทราบและพิจารณาเข้าร่วมการคัดเลือกฯ โดยให้จัดส่งวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) ถึง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยตรง ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ เป็นแผ่น CD และรูปเล่ม ไม่เกิน ๒๕ หน้า (ไม่รวมปก) จำนวน ๓ ชุด รายละเอียดการเขียนรายงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) ปรากฏตามคู่มือที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ ทองอุ่น)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น รักษาราชการแทน
ท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร. ๐ ๗๕๓๕ ๖๓๗๕ ต่อ ๒๐ โทรสาร.ต่อ ๒๕
www.nakhonlocal.go.th

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขที่รับ 6355
วันที่ 23 พ.ค. 2562
เวลา
E

ที่ ศธ ๐๒๗๗/๑๔๓๔

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนศรีธรรมราช ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง
นศ. ๘๐๐๐๐

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
เลขที่รับ 2732
วันที่ 28 พ.ค. 62

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การคัดเลือก/ประกวดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๑ – ๔ /ท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช/พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช/ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช/ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๒ และ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือระบบการรับรองวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practices Accreditation System) ๑ ชุด

ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่จังหวัด ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ กำหนดกิจกรรมการคัดเลือก/ประกวดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) ในทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัด ส่งผลงานได้ ๒ ประเภท คือ การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (ผู้บริหาร) และประเภทการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัย (ครูผู้สอน) เพื่อส่งเข้าคัดเลือกระดับจังหวัด ผลงานที่ได้รับการคัดเลือกจะได้รับโล่และเงินรางวัล ประเภทละ ๓ รางวัล และผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จังหวัดจะส่งเข้าคัดเลือกในระดับภาคต่อไป

ในการนี้ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงขอความร่วมมือท่านแจ้งหน่วยงานในสังกัดร่วมส่งวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) ถึงสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ เป็นแผ่น CD และรูปเล่มไม่เกิน ๒๕ หน้า (ไม่รวมปก) จำนวน ๓ ชุด รายละเอียดการเขียนรายงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best-Practice) ตามคู่มือที่ส่งมาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเผชิญ อุปนันท์)
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ รักษาราชการแทน
ศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
โทรศัพท์ ๐๗๕-๓๕๖๕๕๒. /

ดน. ลาวน้อย
087-2676417

คู่มือระบบการรับรองวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices Accreditation System)

ความเป็นมา

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (สวร.)ได้พัฒนากระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการคุณภาพสถานศึกษา ที่รู้จักกันในชื่อของ "ToPSTAR" โดยมีแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1) แนวคิดเชิงระบบ (System thinking) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์องค์กรและออกแบบการบริหารจัดการคุณภาพเชิงระบบในระบบย่อยต่าง ๆ ของสถานศึกษา 2) แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic thinking) ใช้ในการวางแผนในการประกันคุณภาพ(QA) และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (CQI) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร และ 3) แนวคิดการเรียนรู้และทำงานเป็นทีม (Team Learning)

ผลจากการใช้เครื่องมือในการจัดการคุณภาพอย่างหนึ่ง คือ สถานศึกษาได้ค้นพบวิธีปฏิบัติที่ตนเองเกิดความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง มีความชื่นชม ภาคภูมิใจในวิธีปฏิบัติและผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัตินั้น เป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นนวัตกรรม สามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง สามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาให้กับสถานศึกษาอื่นๆได้ วิธีปฏิบัติของสถานศึกษานี้เรียกว่า"วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ:Best Practices"

พันธกิจสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ดำเนินการอยู่ คือ การส่งเสริม แสวงหาและจัดระบบการให้การรับรอง เพื่อสะสมเป็นฐานข้อมูลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา และจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) อย่างเป็นระบบให้สถานศึกษาทั่วไปเข้ามาศึกษา เรียนรู้ เทียบระดับ (Benchmarking) วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในฐานข้อมูลของสถาบันฯ ดังกล่าว ด้วยหวังที่จะให้เกิดองค์กรหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO) อย่างกว้างขวางซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของสถาบันฯ

1. วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) คืออะไร

American Productivity and Quality Center (อ้างใน บุญดี บุญญากิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช, 2545 : 10 –11) ให้คำจำกัดความของ Best Practices ว่า คือการปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ รวมความแล้ว Best Practices คือ วิธีปฏิบัติที่ทำให้องค์กรและสบความสำเร็จหรืออาจกล่าวได้ว่า คือ การปฏิบัติที่ทำให้องค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งอาจปรับสำนวนให้เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษา ได้ว่า

Best Practices เป็นวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ

2. แนวทางการพิจารณา Best Practices

วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะเรียกได้ว่าเป็น Best Practices นั้น มีแนวทางการพิจารณา 6 ข้อ ดังนี้

1) วิธีปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนหรือผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคนในสถานศึกษา ได้
2) วิธีปฏิบัตินั้น ผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรจนเห็นผลอย่างชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือวิธีปฏิบัตินั้นมีกระบวนการ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น
3) สถานศึกษาสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัตินั้นได้ว่า "ทำอะไร ? (what)" "ทำอย่างไร ? (how)" และ "ทำไม? จึงทำ หรือ ทำไปทำไม? (why)"
4) ผลลัพธ์จากวิธีการปฏิบัตินั้น เป็นไปตามองค์ประกอบ ข้อกำหนดของการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ
5) วิธีปฏิบัตินั้นสามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
6) วิธีปฏิบัตินั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM: Knowledge Management) เช่น การเล่าเรื่อง (Storytelling) ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการ

3. กระบวนการค้นหา Best Practices ในสถานศึกษา

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เช่น ผู้ปฏิบัติงานของระบบโดยตรงที่เรียกว่าชุมชนแนวปฏิบัติ (Community of Practices) ผู้ประเมินคุณภาพ ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ให้คำปรึกษาการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา สามารถค้นหา Best Practices ได้โดยใช้กระบวนการ ดังนี้

1) การค้นหาว่าสถานศึกษาหนึ่ง ๆ มีวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพอย่างไร จะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครอง และชุมชนรวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ว่าคาดหวังกับสถานศึกษานี้อย่างไรบ้าง
2) ค้นหาว่าสถานศึกษามีวิธีปฏิบัติดี ๆ ที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับความคาดหวังตามข้อ (1) อย่างไรบ้าง
3) พิจารณาว่าวิธีปฏิบัติดี ๆ เหล่านั้นมีการนำไปใช้จริงอย่างครบวงจร PDCA หรือไม่ เพื่อยืนยันว่าวิธีปฏิบัติดี ๆ นั้นถูกนำไปใช้จริง และเป็น "นวัตกรรม" การทำงานของสถานศึกษาได้หรือไม่
4) ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เช่น เรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling) ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด.-
   - กำหนดเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ (Knowledge Vision)
   - เล่าประสบการณ์จากการปฏิบัติการ (Knowledge Sharing)
   - สรุปเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Knowledge Asset)
5) วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ บทเรียนที่สถานศึกษาได้เรียนรู้จากการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเหล่านั้น

4. องค์ประกอบของการเขียน Best Practices

Best Practices จะมีประโยชน์เมื่อถูกเผยแพร่ให้เกิดการเรียนรู้ของคนในสถานศึกษาหรือ ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดังนั้น การเขียน Best Practices เพื่อเผยแพร่นี้จึงมีความคิดเห็น ซึ่งมีองค์ประกอบและแนวในการเขียนดังนี้

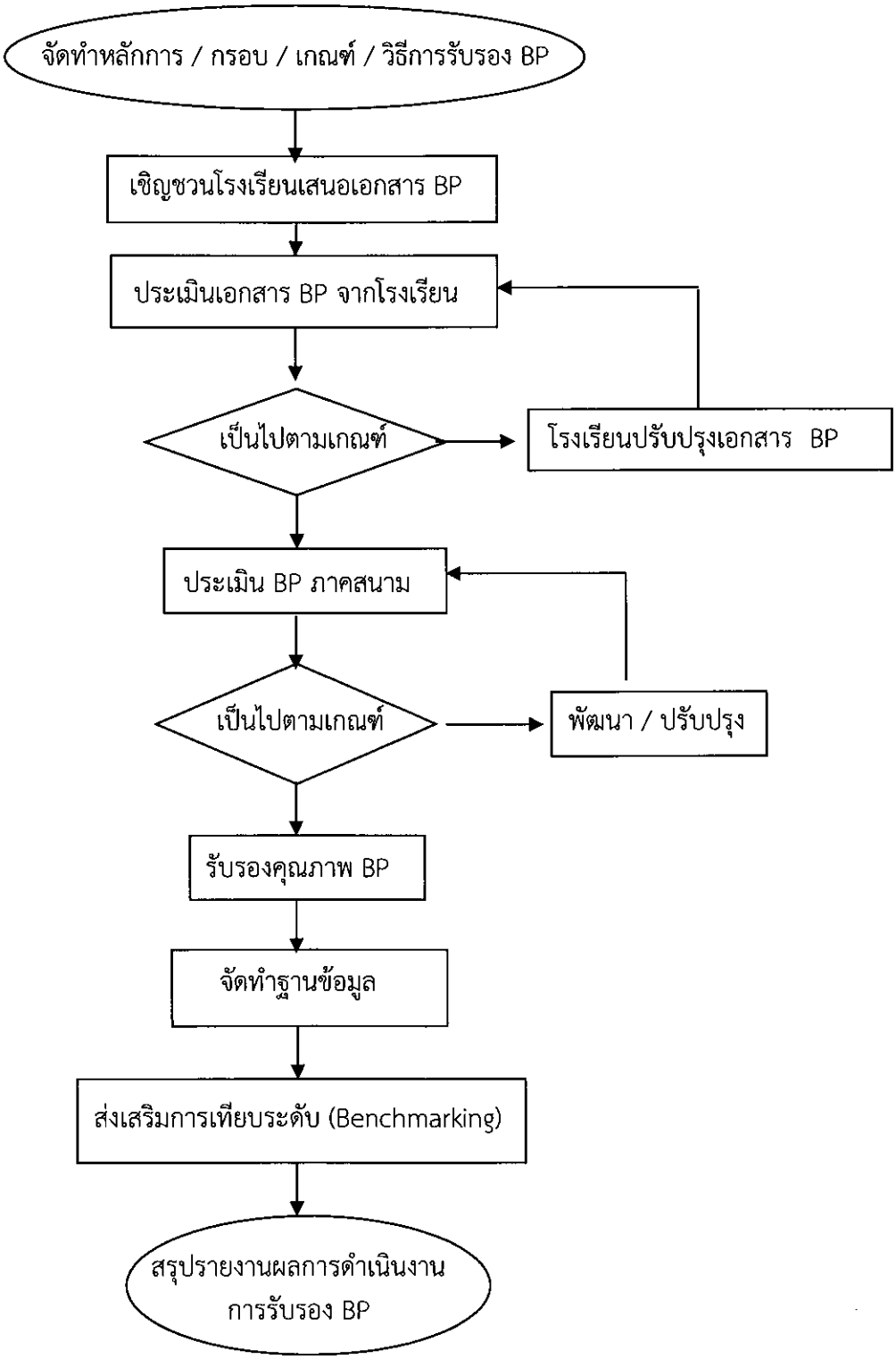
1) **ความเป็นมา** เป็นการเขียนเพื่อสะท้อนสิ่งที่เป็นความคาดหวังของผู้ปกครองหรือชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา และเพื่อให้เห็นบริบทสภาพทั่วไปของสถานศึกษา
2) **การพัฒนาระบบคุณภาพของสถานศึกษา** การเขียนต้องสะท้อนให้เห็นต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาดำเนินการอย่างไร เชื่อมโยงกับความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชนอย่างไร *มีผลการประเมินทบทวน ตามตัวชี้วัดสำคัญ ด้านกระบวนการ (ควรนำเสนอในรูปตาราง เพื่อความสะดวกในการเทียบระดับ)*
3) **Best Practices** เป็นการเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งเป็นข้อสรุปจากกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลังในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษามีอะไรบ้าง และอธิบายว่า คืออะไร? ทำอย่างไร? และทำทำไม?
4) **ผลการดำเนินการ** เป็นการอธิบายผลที่เกิดขึ้นจาก Best Practices ตามตัวชี้วัดความสำเร็จว่าส่งผลดีต่อคุณภาพสถานศึกษาอย่างไรบ้าง *และควรมีผลการประเมินทบทวน ตามตัวชี้วัดสำคัญ ด้านผลลัพธ์ (ควรนำเสนอในรูปตาราง)*
5) **ปัจจัยความสำเร็จ** เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ว่า Best Practices เกิดขึ้นได้เพราะอะไร มีเงื่อนไขอะไรบ้าง มีอะไรเป็นปัจจัยในระบบที่ทำให้วิธีปฏิบัติเหล่านี้ ดำรงอยู่ได้ในระยะยาว ไม่ใช่การทุ่มเทเฉพาะกิจของสถานศึกษา
6) **บทเรียนที่ได้รับ** เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาเรียนรู้จากการทำงานตามวิธีปฏิบัติเหล่านี้อย่างไรบ้าง อะไรเป็นเคล็ดลับที่ดำเนินได้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งข้อพึงระวังมีอะไรบ้าง

Best Practices ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพที่จะเป็นสื่อในการเรียนรู้ หรือเป็นรูปธรรมของการเทียบเคียวคุณภาพ (Benchmarking) ของสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งแนวทางที่นำเสนอนี้มาจากประสบการณ์ของนักวิจัยในโครงการ ToPSTAR ซึ่งต้องเรียนรู้และจัดการความรู้จากภาคสนามให้มีความชัดเจนและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

5. กระบวนการรับรอง Best Practices

5.1 ขั้นตอนการรับรอง BP

กระบวนการรับรอง Best Practices ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.2 ตัวชี้วัดการรับรอง BP

ตัวชี้วัดการรับรอง BP ได้แก่

(1) ระดับคุณภาพของกรอบและเกณฑ์

(2) จำนวนโรงเรียนที่เสนอเอกสาร BP เพื่อขอรับการรับรอง

(3) สัดส่วนเอกสาร BP ที่ผ่านการประเมินเอกสาร

(4) ร้อยละของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินภาคสนาม

(5) จำนวนโรงเรียนที่ได้รับการรับรอง BP

(6) ระดับคุณภาพของการจัดทำฐานข้อมูลและจำนวนองค์กรที่ทำการเทียบระดับ

(7) ระดับคุณภาพของรายงานผลการดำเนินงานรับรอง BP

6. แนวทางในการประเมิน

แนวทางในการประเมินโดยใช้เกณฑ์การประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีดังนี้

6.1 เกณฑ์การประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมิน Best Practices ในรูปเอกสารที่สถานศึกษานำเสนอ

6.2 ผู้ประเมินอาจสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หรือขอให้สถานศึกษานำเสนอด้วยวาจาเพิ่มเติมหรือไปเยี่ยมชมที่โรงเรียนก็ได้

6.3 Best Practices ที่จะได้รับการรับรองจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

6.3.1 ผลการประเมิน Best Practices ตามประเด็นการประเมินย่อย มีรายการที่ “จริง” ตามประเด็นการประเมินย่อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนประเด็นการประเมินย่อยทั้งหมด (มีรายการที่ “จริง” 18 ประเด็นย่อยจากทั้งหมด 23 ประเด็นย่อย)

6.3.2 ผลการประเมิน Best Practices ตามประเด็นการประเมินหลักต้องมีรายการ “จริง” ครบทุกประเด็นการประเมินหลัก (6 ประเด็นหลัก) และแต่ละประเด็นหลักจะต้องมีรายการประเมินที่ “จริง” ตามประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นหลักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 เช่น ในประเด็นการประเมินหลักข้อ 1 จะต้องมีรายการ “จริง” ไม่น้อยกว่า 3 ประเด็นย่อย เป็นต้น

6.3.3 การสรุปผลการประเมิน ควรเป็นความเห็นพ้องของกรรมการประเมินทุกคน

7. เกณฑ์การรับรอง Best Practice

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินเพื่อรับรอง Best Practices มี 2 เกณฑ์ ประกอบด้วย

1) เกณฑ์การประเมินเอกสาร
2) เกณฑ์การประเมินภาคสนาม

โดยมีขั้นตอนในการประเมิน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่1

สิ่งที่ต้องทำ : ศึกษาเอกสาร BP ของสถานศึกษา

จุดประสงค์ : เพื่อทำความเข้าใจและทราบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา โดยรวมก่อน และทำให้ผู้ประเมินได้เห็นความเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลของ ส่วนประกอบต่างๆ ของ BP

แนวปฏิบัติ :

1. อ่าน BP ของสถานศึกษาอย่างละเอียด หาคำสำคัญ (Key Word)ที่แสดงถึงคุณลักษณะสำคัญตามประเมินประเมินหลัก เช่น ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง การนำไปใช้ตามวงจร PDCA การระบุวิธีปฏิบัติที่เป็นนวัตกรรม ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามข้อกำหนดของระบบ เป็นต้น
2. ทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้คำหลักหรือข้อความนั้นให้เด่นชัด
3. อ่านทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่งเพื่อความชัดเจนและเข้าใจอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่2

สิ่งที่ต้องทำ : ใช้เกณฑ์การประเมิน **ประเมิน BPของสถานศึกษา**

จุดประสงค์ : เพื่อตรวจสอบ BP ของสถานศึกษา ว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการปฏิบัติจริง หรือมีคุณลักษณะสำคัญ ตามหลักเกณฑ์ที่สถาบันวิจัยพัฒนาการเรียนรู้กำหนดไว้หรือไม่

แนวปฏิบัติ :

1. ศึกษาและทำความเข้าใจกับเกณฑ์การประเมินทุกประเด็น ลักษณะเกณฑ์การประเมินเป็นแบบตรวจสอบรายการสำคัญเชิงประเมิน (Key Evaluation Checklist) ประกอบด้วยประเด็นหลัก 5 ประเด็น แต่ละประเด็นหลักจะมีประเด็นย่อย รวมทั้งสิ้น 23 ประเด็น
2. ให้ตรวจสอบประเด็นย่อยทีละประเด็นเทียบเคียงกับผลการตรวจสอบในขั้นตอนที่ 1 พิจารณาใคร่ครวญอย่างถ่องแท้ ***โดยต้องไม่ลืมว่าผู้ประเมินจัดว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมิน BP ครั้งนี้ การใช้ดุลยพินิจในเรื่องใดก็ตามต้องมีเหตุผลและคำอธิบายที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับหรือจากประสบการณ์ของผู้ประเมิน*** จากนั้นจึงหาข้อสรุปว่า ประเด็นนั้นๆ สถานศึกษาได้ดำเนินการจริงหรือมีคุณลักษณะนั้นๆ จริงหรือไม่ ถ้าจริง ให้ทำเครื่องหมาย(✓) ตรงกับช่อง “จริง” ถ้าไม่จริง ให้ทำเครื่องหมาย(✓) ตรงกับช่อง “ไม่จริง”

ขั้นตอนที่3

สิ่งที่ต้องทำ : สรุปผลการ ประเมิน BPของสถานศึกษาในเบื้องต้น

จุดประสงค์ : เพื่อตัดสินผลการประเมิน BPของสถานศึกษา

แนวปฏิบัติ :

1. รวมคะแนนการประเมินตามประเด็นหลักทีละประเด็น บันทึกคะแนน หากพบว่าประเด็นหลักในคะแนนไม่ถึงร้อยละ 60 ให้บันทึกเพิ่มเติมว่า **"ไม่ผ่าน"**
2. รวมคะแนนการประเมินตามประเด็นหลักทุกประเด็น บันทึกคะแนนรวม หากพบ คะแนนรวมทั้งหมดไม่ถึงร้อยละ 80 ให้บันทึกเพิ่มเติมว่า **"BPไม่ผ่าน"**
3. บันทึกสรุปผลการประเมินรวม พร้อมให้คำแนะนำในการพัฒนา ปรับปรุง กรณีที่ BP ไม่ผ่าน

ขั้นตอนที่4

สิ่งที่ต้องทำ : การเยี่ยมชมในพื้นที่แลกเปลี่ยนผลการประเมินระหว่างผู้ประเมิน ร่วมกันสรุป สิ่งที่พบ ระบุจุดแข็งที่สำคัญ และข้อบกพร่องในแต่ละประเด็น และตัดสินผลขั้นสุดท้าย

จุดประสงค์ : เพื่อรับรอง BPของสถานศึกษา

แนวปฏิบัติ :

1. ติดต่อขอเข้าเยี่ยมชมสถานศึกษาที่ BP ผ่านการประเมินเบื้องต้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นต่างๆ ในแบบตรวจสอบ ควรกำหนดคำถามล่วงหน้าตามวิธีการ SITE VISIT
2. ผู้ประเมินแต่ละคนนำเสนอสิ่งที่พบให้ผู้ประเมินคนอื่นๆได้รับทราบ และใช้ความรอบรู้ของทุกๆคน ช่วยกันสรุปให้ชัดเจนขึ้น โดยอาจเพิ่มเติมหรือตัดทอนสารสนเทศที่ได้จากการพิจารณาเบื้องต้น และทำการเชื่อมโยงระหว่างประเด็นหลัก สรุปจุดแข็งและข้อบกพร่อง
3. สรุปผลการประเมินโดยรวมว่าสมควรให้การรับรอง BP ของสถานศึกษาหรือไม่ ทั้งนี้การตัดสินให้การรับรอง ต้องเป็นแบบตกลงเห็นพ้องกัน (Consensus) ของผู้ประเมินทุกคน

   ซึ่งมีเครื่องมือในการประเมิน 2 แบบ คือ

   1) เครื่องมือการประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices Criteria 2006 : ประเมินเอกสาร)
   2) เครื่องมือการประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices Criteria 2006 : ประเมินภาคสนาม)

เครื่องมือประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ชุดที่ 1 : ประเมินเอกสาร

โรงเรียน.....ระบบ.....

วันเดือนปีที่ประเมิน...../...../.....

เกณฑ์	ใช่	ไม่ใช่	ข้อคิดเห็น (เพิ่มเติม)
1. การดำเนินงานบรรลุผลสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)			
1.1 มีการระบุถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครบถ้วน			
1.2 มีการระบุความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชัดเจน			
1.3 นำเสนอผลการปฏิบัติงานตาม BP และผลการปฏิบัติงานบรรลุตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง			
1.4 มีการระบุว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป พึงพอใจต่อการดำเนินงาน			
รวม			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
2. การนำ Best Practices ไปใช้ตามวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) และแสดงให้เห็น แนวโน้มความสำเร็จตามตัวชี้วัด			
2.1 แสดงความเป็นมาของการนำ Best Practicesไปใช้ ที่มีความเป็นเหตุเป็นผลในการบรรลุความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน			
2.2 กล่าวถึงหรืออ้างอิงร่องรอยหลักฐานที่สะท้อนการวางระบบในการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม			
2.3 กล่าวถึงหรืออ้างอิงร่องรอย/หลักฐานที่สะท้อนว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ปฏิบัติจริงตามแนวทางที่กำหนด			
2.4 กล่าวถึงหรืออ้างอิงร่องรอย/หลักฐานที่สะท้อนว่าผู้เกี่ยวข้องได้มีการประเมินระหว่างการปฏิบัติ และ/หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน			
2.5 กล่าวถึงหรืออ้างอิงร่องรอย/หลักฐานที่สะท้อนว่าได้มีการปรับปรุงระหว่างการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจนผลการดำเนินงานมีแนวโน้มว่าจะประสบผลสำเร็จตามตัวชี้วัด			
รวม			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

เกณฑ์	ใช่	ไม่ใช่	ข้อคิดเห็น (เพิ่มเติม)
3. การนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างชัดเจนว่าทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไมจึงทำ (Why)			
3.1 ระบุชื่อ Best Practices และนำเสนอวิธีการปฏิบัติของBest Practices ไว้อย่างเป็นรูปธรรม			
3.2 วิธีการของ Best Practices ที่นำเสนอสอดคล้องและสัมพันธ์กับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบที่ได้นำเสนอ			
3.3 วิธีการของ Best Practices ที่นำเสนอ มีรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัติ วิธีปฏิบัติในแต่ละงาน และเหตุผลในการปฏิบัติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์			
3.4 นำเสนอและกล่าวถึงหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนา Best Practices ว่าเป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นใหม่หรือดัดแปลงประยุกต์จากวิธีการเดิม หรือวิธีการของผู้อื่นจนบังเกิดผลดี			
3.5 ระบุหรือกล่าวอ้างอิงหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามวิธีการของ Best Practices จนบังเกิดผลดีใกล้เคียงกัน			
รวม			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
4. การนำเสนอผลลัพธ์ที่เกิดจากวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ			
4.1 นำเสนอผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของระบบ			
4.2 ระบุวิธีการวัดผลความสำเร็จของผลลัพธ์ที่นำเสนอไว้อย่างชัดเจน และถูกต้องตามหลักวิชา			
4.3 แสดงถึงแนวโน้มของความสำเร็จของผลลัพธ์อย่างชัดเจนด้วยข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่สามารถตรวจสอบได้หรืออ้างอิงหลักฐานประกอบอย่างชัดเจน ด้วยข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา			
รวม			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

เกณฑ์	ใช่	ไม่ใช่	ข้อคิดเห็น (เพิ่มเติม)
5. การนำเสนอปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน			
5.1 ปัจจัยความสำเร็จที่นำเสนอสอดคล้องกับระบบและหรือวิธีการปฏิบัติงานที่นำเสนอ			
5.2 ปัจจัยความสำเร็จที่นำเสนอเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบว่าเป็นเคล็ดลับความสำเร็จจริง ๆ มิใช่แนวคิดที่เป็นนามธรรม			
5.3 ปัจจัยความสำเร็จนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนอย่างแท้จริง			
รวม			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
6. การถอดบทเรียนจากการดำเนินงาน			
6.1 ระบุชัดเจนว่าได้มีการใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการสรุปบทเรียน			
6.2 แสดงข้อเสนอแนะหรือข้อพึงระวังที่เป็นประโยชน์ต่อการนำ Best Practices ไปประยุกต์ใช้			
รวม			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
รวมทั้งหมด			☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

เครื่องมือประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ชุดที่ 2 : ประเมินภาคสนาม

โรงเรียน..... ระบบ.....

ผู้ประเมิน.....วันเดือนปีที่ประเมิน...../...../.....

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าโรงเรียนที่ท่านเยี่ยมชม ได้มีการดำเนินการ หรือมีร่อยรอยหลักฐานที่ชี้บ่งการดำเนินการตามประเด็นหลักต่อไปนี้ในระดับใด โดยมีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

ระดับคะแนน	แนวทางการพิจารณา
0 (ปรับปรุง)	1. ไม่มีการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ 2. ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ไม่รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องดังกล่าว 3. ไม่มีร่องรอยหลักฐานยืนยันการดำเนินงานจริง
1 (พอใช้)	1. มีการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ บางส่วนหรือบางขั้นตอน 2. ผู้เกี่ยวข้องไม่ถึงร้อยละ 50 รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องดังกล่าว 3. มีร่องรอยหลักฐานยืนยันการดำเนินงานจริง แต่หลักฐานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้เวลาสืบค้นนานผิดปกติและ/หรือไม่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงานจริง
2 (ดี)	1. มีการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ ครบถ้วนทุกขั้นตอน 2. ผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ ร้อยละ 50 รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องดังกล่าว 3. มีร่องรอยหลักฐานยืนยันการดำเนินงานจริงครบถ้วน ใช้เวลาสืบค้นไม่นานและ/หรือหลักฐานส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงานจริง
3 (ดีมาก)	1. มีการดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ ครบถ้วนทุกขั้นตอน 2. ผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ ร้อยละ 80 รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องดังกล่าว 3. มีร่องรอยหลักฐานยืนยันการดำเนินงานจริงครบถ้วน ใช้เวลาสืบค้นไม่นานและ/หรือหลักฐานส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงานจริง

หมายเหตุ 1. หลักฐานอาจได้แก่ เอกสาร เช่น คู่มือแผนการทำงาน บันทึกการประชุม รายงานการปฏิบัติงาน ผลงานจริง (สำหรับข้อ 3.1 ไม่ต้องดูหลักฐาน)

2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ของหลักฐานให้พิจารณาตามประเด็นประเมินว่า ควรมีเอกสารหลักฐานใดยืนยัน ตามดุลยพินิจของผู้ประเมิน และแนวคิดหลักการเฉพาะสำหรับเรื่องนั้น ๆ เช่น หลักฐานที่สะท้อนการวางระบบอาจได้แก่ คู่มือระบบ ที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และมีร่องรอยการพัฒนาคู่มือ

3. ผู้เกี่ยวข้องที่ระบุในแนวทางการพิจารณา ในที่นี้หมายถึงผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตาม BP โดยให้พิจารณาเฉพาะผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามที่ระบุไว้ในวิธีการมาตรฐานของคู่มือระบบเท่านั้น ทั้งนี้ให้ผู้ประเมินตรวจสอบจากคู่มือระบบ

4. น้ำหนักความสำคัญของการประเมินแต่ละประเด็นจะเป็นไปตามจำนวนรายการประเมิน ประเด็นใดมีรายการประเมินมากกว่าแสดงว่ามีน้ำหนักความสำคัญมากกว่าคะแนนก็จะมีมากกว่า

1. การดำเนินงานบรรลุผลสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)	ระดับคะแนน	หลักฐานร่องรอย
1.1 มีการสอบถามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		
1.2 มีผลการดำเนินงานที่บรรลุตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ๆ เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง ปรากฏชัดเจน สามารถตรวจสอบได้จากแหล่งข้อมูล		
1.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน		
รวมคะแนน		☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60
2. การนำ Best Practices ไปใช้ตามวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) และแสดงให้เห็น แนวโน้มความสำเร็จตามตัวชี้วัด		
2.1 มีการวางระบบในการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม		
2.2 มีการปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในคู่มือระบบ		
2.3 มีการประเมินระหว่างการปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน		
2.4 มีการปรับปรุงระหว่างการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงานมีแนวโน้มว่าจะประสบผลสำเร็จตามตัวชี้วัด		
รวมคะแนน		☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60

3. การนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างชัดเจนว่าทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไมจึงทำ (Why)	ระดับคะแนน	หลักฐานร่องรอย
3.1 ผู้เกี่ยวข้องสามารถอธิบายวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ พร้อมทั้งระบุถึงเหตุผลที่ต้องปฏิบัติได้อย่างชัดเจนทุกขั้นตอน		
3.2 มีการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม งานที่ปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในแต่ละงาน อยู่ในพื้นที่การปฏิบัติชัดเจน เช่น ติดประกาศแผนภูมิแสดงผังกระบวนการ เป็นต้น		
3.3 วิธีปฏิบัติงานนั้น เป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ หรือดัดแปลงประยุกต์จากวิธีการเดิม หรือวิธีการของผู้อื่น จนได้ผลดี		
3.4 ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติ และหรือปฏิบัติซ้ำ จนเกิดผลดีเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน		
รวมคะแนน		☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60

4. การนำเสนอผลลัพธ์ที่เกิดจากวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศเป็นไปตามองค์ประกอบและข้อกำหนด		
4.1 มีการนำเสนอการวัดผลความสำเร็จของผลลัพธ์ไว้อย่างชัดเจน		
4.2 มีการนำเสนอผลลัพธ์ที่เกิดจากวิธีการปฏิบัติในพื้นที่การปฏิบัติงาน หรือนำเสนอผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เป็นปัจจุบัน		
4.3 มีการนำเสนอข้อมูลแสดงถึงแนวโน้มของความสำเร็จของผลลัพธ์อย่างชัดเจน ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณตามช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ตามวงรอบของระบบคุณภาพที่มีการประเมินระบบ หรือ ตามช่วงเวลาปกติในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ เช่น ทุกภาคเรียน เป็นต้น หรือเชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากคุณลักษณะที่แสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น		
รวมคะแนน		☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60

5. การนำเสนอปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน	ระดับคะแนน	หลักฐานร่องรอย
5.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทุกฝ่ายได้รวมกันวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ		
5.2 ปัจจัยความสำเร็จนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนอย่างแท้จริง		
รวมคะแนน		☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60
6. การถอดบทเรียนจากการดำเนินงาน		
6.1 มีการใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการถอดบทเรียน		
6.2 ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการหาบทสรุป และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศไปประยุกต์ใช้		
6.3 ผู้เกี่ยวข้องสามารถระบุข้อพึงระวังในการนำวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศไปประยุกต์ใช้ไว้อย่างชัดเจน		
รวมคะแนน		☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60

สรุปผลการประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของ โรงเรียน.....ระบบ.....

ประเด็นที่	คะแนน		ร้อยละ 60		สรุปผลการประเมิน/บันทึกความเห็นของผู้ประเมิน	ลงชื่อคณะกรรมการ
	เต็ม	ได้	ผ่าน	ไม่ผ่าน		
1	9					
2	12					.....
3	12					( )
4	9					.....
5	6					( )
6	9					.....
รวม	57					( )
ร้อยละ					ผลการประเมิน ☐ ผ่านเกณฑ์ ☐ ไม่ผ่านเกณฑ์	

หมายเหตุ วิธีปฏิบัติใด ที่ได้คะแนนแต่ละประเด็นหลักร้อยละ 60 ขึ้นไปและคะแนนรวมร้อยละ 80 ขึ้นไป จะได้รับการรับรองเป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศตามเกณฑ์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องเป็นความเห็นพ้องของผู้ประเมินทุกคน